

Avsnitt 3

Färgeffekter

Nu har vi kommit fram till att lägga in färger i varp och inslag. Här gör vi det genom att konstruera små färgeffekter i tuskaft och kypert.

Färgeffekter kallas de mönster där olikfärgade trådar i varp och inslag är kombinerade med bindningen på ett sådant sätt att en småmönstrad effekt uppstår.

Ulla Cyrus-Zetterström, Handbok i vävning

Med färgeffekt förstår man det mönster som uppkommer i tyget när garn av minst två kulörer användes för såväl varp som väft. Är färgrapporten stor kommer mönstrets helhetsintryck icke att förändras nämnvärt, om den använda bindningen – såvida denna är liksidig – utbytes mot annan liknande eller insättes förskjuten. Är färgeffekten däremot liten stå färgordning och bindemönster vanligen i direkt beroende av varandra och kunna icke förändras utan att effekten blir en helt annan.

Per Esselius, kompendium i bindningslära.

Både Ulla Cyrus-Zetterström och Per Esselius har varit mina lärare på Textilinstitutet i Borås. Per Esselius text visar på att det karakteristiska för färgeffekterna är att det är korta färgrapporter kombinerade med bindemönstren och att effekten blir annorlunda om den förskjuts i förhållande till bindningen.

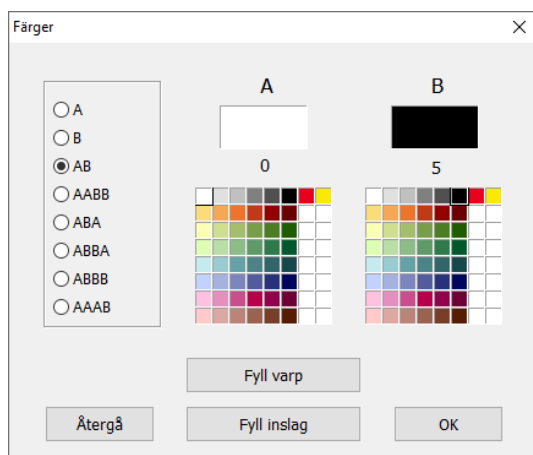
Att konstruera färgeffekter ”för hand” tar tid på papper, det är lätt att komma fel när man fyller i färgerna för varp och inslag inne i bindemönstret. Därför testar man inte särskilt många varianter. Här underlättar verkligen ett vävprogram!

Att lägga till färger

Färgerna lägger man till i färgordningarna till höger om trampningen och under solvningen. I Mönster ligger varpens färgordning ovanför bindemönstret.

Man kan välja färger från Färgpaletten och lägga in vald färg med vänsterklick i färgordningen. (Längre fram kommer ett särskilt avsnitt om att arbeta med färger och att arrangera en färgpalett.)

I det här avsnittet använder vi funktionen att lägga in korta färgsekvenser.

Inredningar | Färger öppnar dialogrutan Färger.

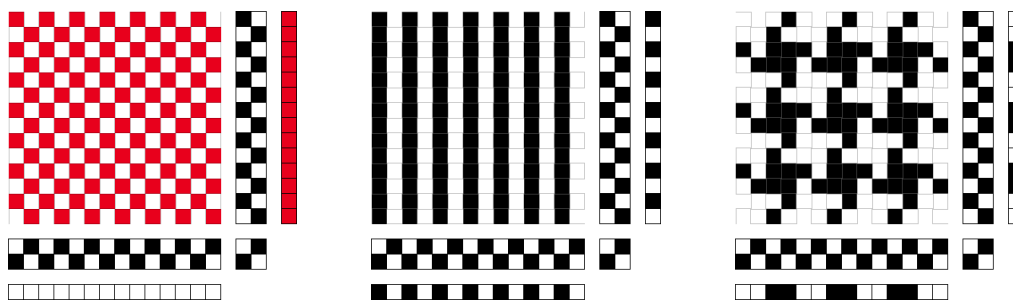
Här väljer man olika kombinationer av färgordningar. Man väljer Färg A genom att klicka på en färg i paletten under den stora rutan. På samma sätt väljer man Färg B.

Man kan kombinera en sekvens för varpen, en annan för inslaget. Och med olika färger i varp och inslag.

För att mönstret ska framträda bör det vara en ganska stor ljushetskillnad på A och B.

Färgeffekter i tuskaft

Här är det i mitten valt AB – svart och vitt – i både varp och inslag. Till höger är det AABB i både varp och inslag.

Mönstret är öppet medan man testar olika variationer. Den färgpalett som syns nu är den som kallas WeavePoints Standard färgpalett. Om man har skapat en egen palett för sitt mönster är det den som visas.

- ◆ Testa igenom olika kombinationer och olika färger.
- ◆ Testa också andra kombinationer än de som man kan välja.

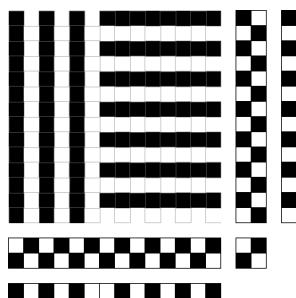
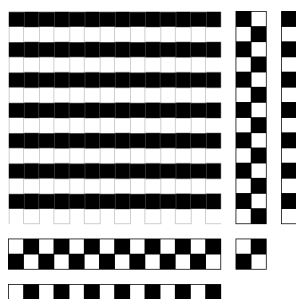
En del har samma utseende på andra sidan av tyget, andra inte.

Verktyg| Vänd tyget visar andra sidan. Snabbknapp på Verktygsfältet.

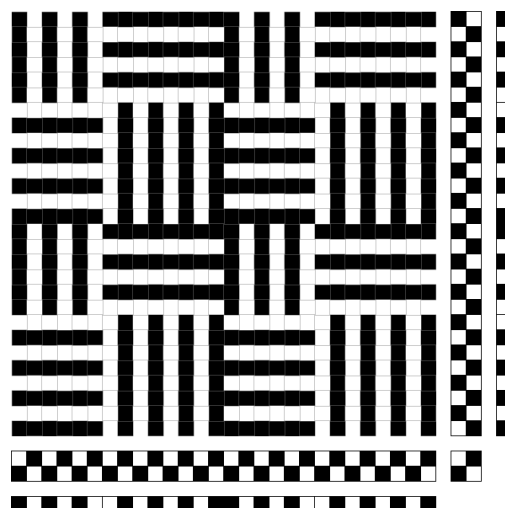
Mer tuskaft

1. Utgå från färgeffekten med ränder på längden.
2. Ställ pekaren på den första färgen i varpen – obs färgen, inte tråden i solvningen. Delete. Då kommer en dialogruta upp med frågan ”Ta bort varpfärg 1”. Svara Ja.

När första varptråden fick svart färg istället för vit fick vi en tvärrandig effekt. Det kan utnyttjas!

3. Välj Markeraverktyget i verktygsfältet och markera de sista 6 varpfärgerna.
4. Redigera | Kopiera.
5. Redigera | Klistra in special. Spegla horisontellt.
6. Markera den nya färgordningen. Redigera | Upprepa. Kontrollera att Varpfärger är markerat och Fyll resten.
7. Om inte solvningen är fylld med tuskaft, gör det. Fyll också trampningen.
8. Verktyg| Tromp as Writ. Välj Varpfärger till Inslagsfärger.

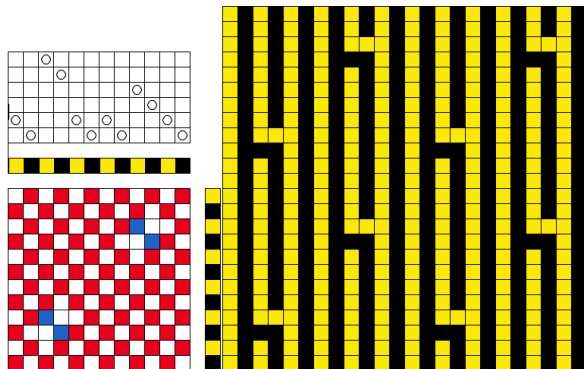

Fortsätt att pröva olika storlekar på rutorna och i andra färger.

Ännu lite mer tuskaft

Både i Per Esselius bindningslära och i min fasters böcker från hennes tid på Väfskolan finns ännu ett sätt att konstruera färgeffekter i tuskaft. Min faster gick på skolan i slutet av 1920-talet. Per Esselius kom som lärare 1929.

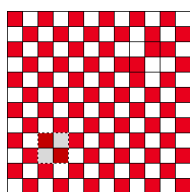
På några ställen i tuskaften ritas man in tuskaften omvänt. Jag visar färgeffekten med gult och svart, så som det är ritat i de här böckerna.

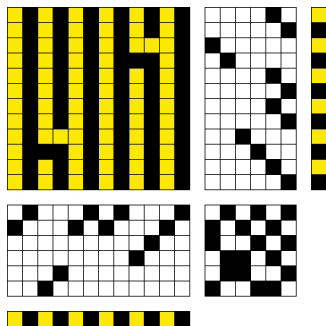
Så här ser det ut i Esselius kompendium. Renritat med hjälp av WeavePoint och ett ritprogram.

Tänk på att det är ritat med höjning.

Vi kan inte markera genom att fylla i med blå rutor. Men det finns funktioner att kasta om tuskaften. Nu ritat vi med sänkning som vi är vana vid..

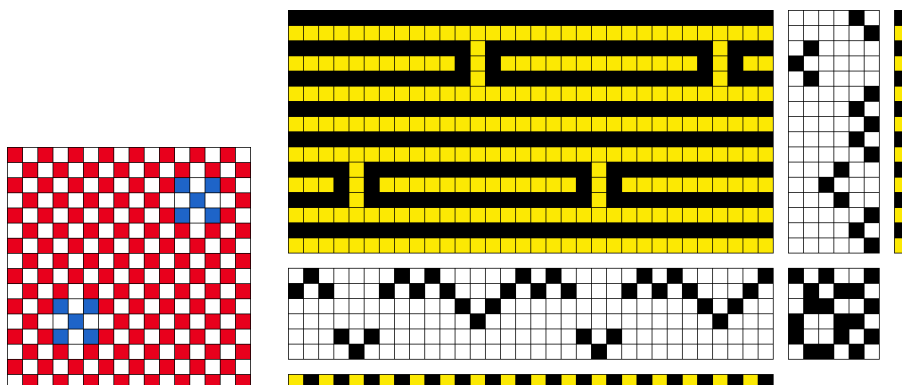

1. Rita en tuskaft på 12 x 12 rutor i Mönster.
2. Markera den ruta där tuskaften ska kastas om. Den nedre av de två är markerad. I den övre är tuskaften redan omkastad.
3. Redigera | Kopiera.
4. Redigera | Klistra in special. Markera Negativt.
5. Inredningar | Färger. A = svart, B = gul. Fyll varp och inslag.

6. Gå över i Inredning och Upprepa önskat antal gånger.

Vi tar ett exempel till ur Esselius bindningslära. Jag har ritat med sänkning. Följ samma gång som ovan. Obs att varpen börjar med svart, inslagen med gult. Vad händer om färgerna börjar annorlunda? Hur ser andra sidan av tyget ut?

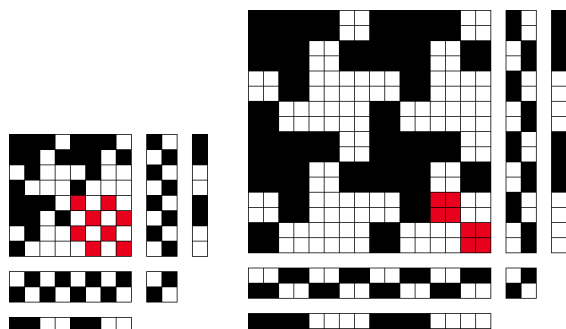

Färg effekter i panama

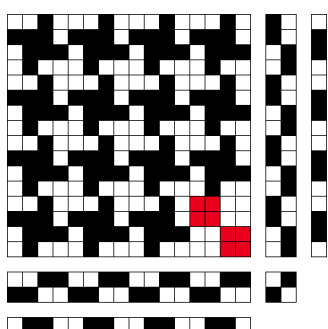
Med panama kan man få samma effekter som med tuskaft, men förstörade.

Enklast på det här sättet.

Omforma | Utöka | Varptrådar x 2, inslag x 2, markera Med färger.

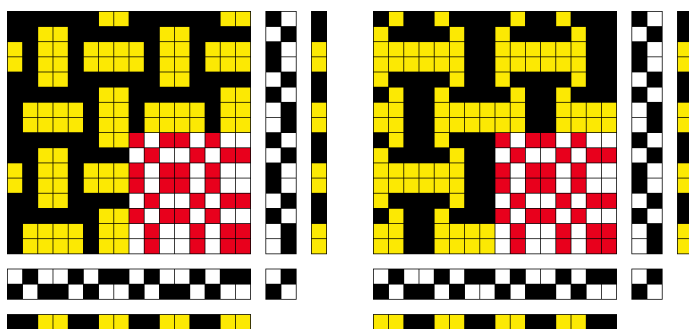
För att visa bindningen:
Alternativ | Inställningar | Skärmbild
Markera Visa som bindning.

Börjar istället färgordningen med endast en vit tråd/inslag (istället för två) får man samma utseende som i tuskaften. Men det blir ju en annan kvalité på väven!

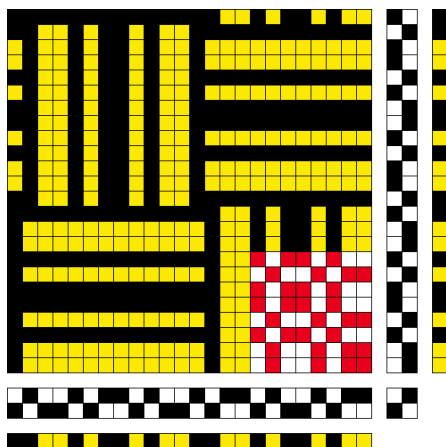
Fortsätt och lek!

Några exempel från Lenas bindningslära – Engelsk tuskaft

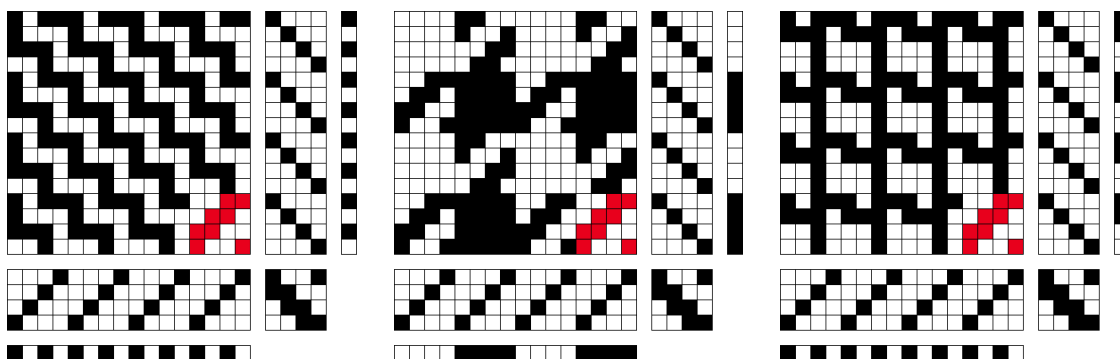
Samma bindning.
Vad är skillnaden?

Rita upp dem och se dem med fler varptrådar och inslag.

Fortfarande samma bindning.
Fundera över hur bindningens och färgens rapporter stämmer överens.

Färg effekter i kypert

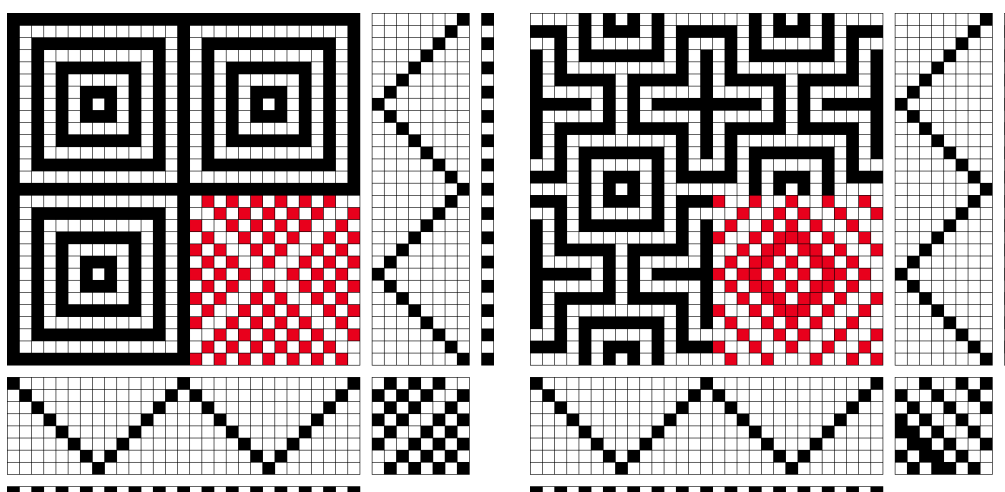

De vanligaste färg effekterna är i 4-sk liksidig kypert – den vi kallar 4-sk batavia.
Den längst till vänster kallas vandringsmannen, nästa hundtand.

Rita upp bindningen och pröva olika färgkombinationer med Inredningar | Färger.
Pröva med andra kypertbindningar.

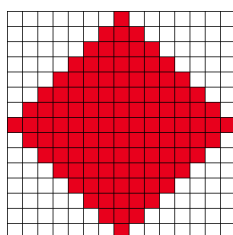
Färg effekter i spetskypert

I boken *Varp och inslag* (Eriksson, Gustavsson, Lovallius 2008) finns två exempel på färg effekter i spetskypert. Obs att diagonalerna i uppknytningen går åt olika håll.

Visst är det en spetskypert när man ser inredningen. I min fasters bindninglära finns samma färg effekt som det till vänster. Där har man kommit fram till den genom att kasta om tuskaften. Det finns flera exempel där partier målats i annan färg för att visa vilka delar som kastats om.

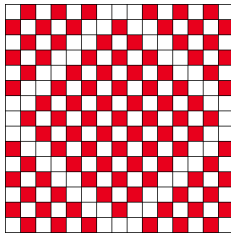
Vi kan göra på annat sätt!

Vi ritar den här figuren i Mönster. De ofyllda rutorna ska fyllas med tuskaft, de fyllda den omkastade tuskaften.

Inställningar | Vävstol, begränsa mönstrets storlek till 15 varptrådar och 15 inslag.

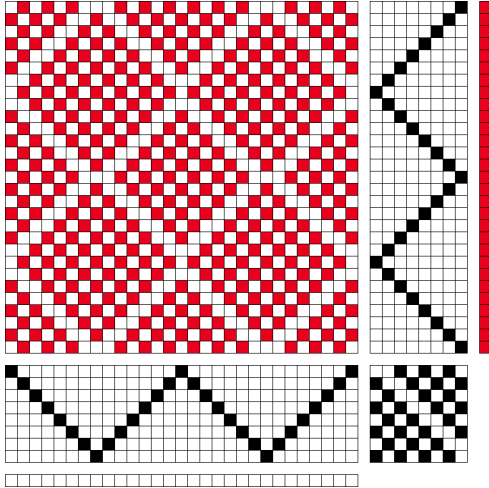
Med Omforma | Lägga över kan man välja att lägga den ena bindningen i de ofyllda rutorna, den andra i de fyllda. Eftersom vi begränsat mönstret fylls enbart de 15 x 15 rutorna.

I Biblioteket välj Tuskaft/Skuggväv.
(Det där med skuggväven ska jag återkomma till i ett annat avsnitt)

Enklaste sättet att få fler rapporter är att gå över i Inredning och upprepa solvningen och trampningen.

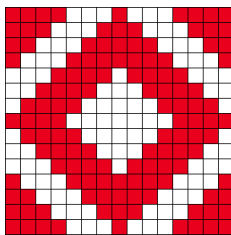
Gå till Inställningar | Vävstol och gör mönstret större.

Lägg in färger, varannan svart, varannan vit.

Det ser nu inte ut som i vänstra exemplet, men se på diagonalen i uppknytningen.

Vänd den med Verktyg | Uppknytning special | Spegla horisontellt.

En uppgift:

Gör på samma sätt och kom fram till det andra exemplet.

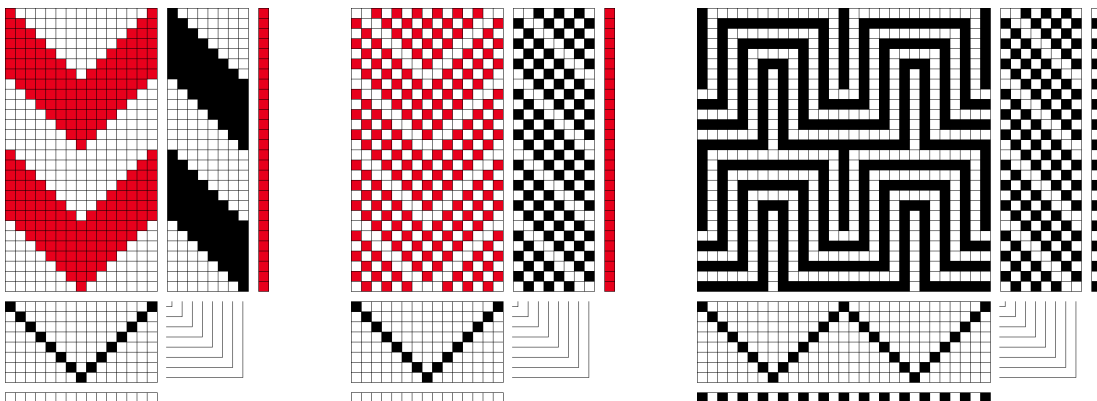
Här börjar varpen på svart och inslaget på vitt. Och diagonalen ska inte vändas.

Vad händer om man gör på annat sätt?

Det får plats ett exempel till ur Lenas bindningslära:

Man kan använda Lägga över i Mönster eller i Liftplan. Liftplan är när man ersätter trampningen med en Liftplan, som används för bordsvävstolar och industrin.

Välj Liftplan i Inredningar | Vävstol.

De här sista exemplen för över till skuggväven. Det får bli nästa avsnitt.